

KOLOZSVARI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piaczsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasás sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyeg. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Kiadó-hivatal: Kőszepcsa, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, július 16-kán 1862.

(H. S.) Ezelőtt néhány évvel Bécsből amaz emlékeztető új államú mesterei és ezek proselytái az-azal vigasztaltak minket, hogy hát a magában oly „csekély számú, erőtlén” magyar nemzetnek úgy sem levén egyéb sorsa, mint vagy a hatalmas germán, vagy az óriási szláv elem által előbb-utóbb elnyeletni, a két rossz közül minden esetre jobb a miveltség magas fokán álló német elembe olvadnia fel.

De az 1859-diki válság és 1860. oct. 20-ikán inneni nagy események eléggé megmutatták, hogy Magyarországnak kifejtett individualitásánál s azon physikai és erkölcsi erőnél fogva, melyet magában rejt, egészen más rendeltetése van, ennek öntudatával bir, s komolyan óvat tesz az ellen, hogy akár a szlávok, akár a németeknek igazuk volna, ha ez országban, mely Poroszországnál nagyobb, nem látnak egyebet, mint egy falatot, mely csak úgy könnyen elnyelhető, és minden veszélyes gastricus bajok nélkül megemészthető, az az assimilálható.

Hála istennek, végre a nézetek minden oldalról oda is tisztultak, hogy ma már irányunkban mind a szlávok, mind a németek részéről méltányosabb, s kevésbé regényes szempontokat látunk megszilárdulni.

Népünk számát a külföld mystificatioja és saját elcsüggesztésünk végett az augsburgi „Allg. Ztg.” statisztikusai felényire, alig négy milliónyira apasztották volt le, ma már elismernek legalább hat hét millió magyart; (e sem sok, de elég nekünk most!) nevünk „barbár magyar” volt, a kit erőszakkal kell civilisálni, ma már maguk a németek elismerik, hogy egy nemzet, mely századokon át szabad alkotmányos intézmények alatt élt, nem lehet barbár, sőt valamit tanulhatnak tőle az igen mivelte németek is, ha nem egyebet okos türelmet, hazafias kitartást és erélyt elavulhatlan jogok védelmében, s logikai következetességet a törvény magyarázatában. Mi több, a Lajthán tuli közvélemény bécsi organumai, sőt oly lap is, mely csak kevéssel ezelőtt lázadónak nevezte volna azt, a ki szent István országának önállóságáról és területi épségéről mert volna szólni, ma már intve intenek, hogy óvakodjunk ama veszélyes kísértettől, mely közelebből egy dunai confederatio eszméjében fölmerült, itt a pillanatot, hogy a derék magyar nemzet elhatározza magát oly magatartásra, melytől függ szent koronája országának integritása, nemzete függetlenségének, s imádott hazája szellemi és anyagi érdekeinek biztosítása avagy kockáztatása, mert hát ama kísértet végre is szláv uralomra vezetne. Másfelől a szláv érdekeket képviselő tekintélyes organumok mind gyakrabban emlékeztetnek mostanság arra, hogy Ausztria minden törekvései három század óta szüntelen odairányulnak, hogy a magyart germanizálják, szép hazája anyagi segélyforrásait kizsákmányolják, államgazdasági érdekeit a nyugati iparterület érdekében elnyomják, jogait confiscálják, s végre is a szent István birodalmát beolvaszszák.

A szláv elem és a német elem ellenséges életelvekkel állanak egymással szemközt. Köztük állunk mi Magyarországgal, melynek missióját épp e geographiai helyzet határozza meg, s úgy hisszük, szerencsétlenebb politika nem lehetne Magyarországra nézve, mint akár a szlávokkal a németek ellen, akár a németekkel a szlávok elnyomására komolyan szövetkezni; mert igen természetesen, akkor elhagyva saját állásunkat, vagy az egyik vagy a másik zászlója alatt találnók magunkat — besorozva, midőn aztán úgy vezényeltetnénk, a hogy éppen hatalmasabb szövetséges társunk érdekei kívánnák.

De vajon hol is van az az egységes, nagy és hatalmas Németország, mely az ötven milliót meghaladó német elemet, mint egy félelmes óriási nemzetet magában zárná? mert erről van szó, nem Ausztriáról, mely hét millió némettel a Bundnak csak hozzátartozó része. A híres német költőnek Arndtnak meg kelle halnia, a nélkül, hogy akár maga, akár

más valaki megnyugtató feletet adhatott volna azon szomorú kérdésre, melyet gyík költeményében intéz a világhoz: „Wo ist de Deutschen Vaterland?” És alkalmasint, mint sok más eszme, mely forradalmait megcsinálva, végre alkalott, úgy a nemzetiség jelenleg uralkodó eszje is elkopik, míg a költő ezen kérdésre egy ly Németország felel, mely a németegység eszméjének lenne valósulása, s a melylyel minket szláv testvéreink ijesztgetnek.

De a panslavismus, a auslavismus!...

A szláv népek középpontját a Kárpátok képezik, és a szláv költő szerb, e bércek csúcsára szállott le a szláv sas, s egyik szárnyával a feketetengert, a másikkal a balutengert érinté. Nagyszerű kép, mely megijeshetne, ha költői álmok valósulása oly könnyű dolog volna.

A világon hetven millió ember van, a kik a szláv elemet képezik, Eurpa felét és Ázsia egy-harmadát foglalják el azon területtel a hol laknak, de különböző országokban szörványosan laknak, s mi nem hisszük, hogy valha a szláv birodalom, ez az óriási álm, létesüljön, mert a szláv néptörzsek történelmében nincs egység, a honszerem s már megszilárdított helyet különböző országok érdekeihez csatolja őket, sákasaik, hagyományaik, sőt nyelvük is különböző — e egy ily óriási birodalom csak centralizáló espotizmus által lenne összerakható, de valószínűleg nem sokáig, mert kérjük: vajon p. o. hogy érezné magát a magyarországi szláv, a ki a viláon a legszebb politikai jogokat gyakorolhatja (a törény szerint) s kívánná-e sokáig maradni oly kormán alatt, mely ukázokkal boldogít, s a melynek jelvéje — a kanesuka!?

Lássuk csak mit mon Mickiewicz? Nem rég — ugymond — (az I. Napoleon korában) egy szláv hadsereg volt látható minent Európában a csatateréken és fővárosokban. De bárhová lépett e sereg, bizonyos lehetett, hogy mindenütt egy másik szláv hadsereg áll elibe, mintha földből nőtt volna ki; mint boszúló szellem árnykövette mindenütt, a Nientől Moszkaug, a berénai utat elvágta előtte, s Páris kapuit is védte meg s midőn a század hőse megbukott, midőn minde lecsendesült, mint egy égből szakadt felhő toppi ismét elő, csatazajjal tölti el a világot, felrázza a testvér és az idegen népeket, rokonszenz és gyűlölet érzelmeit gyulasztja fel, aztán letűnik, s a fájdalom és dicsőség viszhangját hagyja maga után Lengyelország sasa mindig kész volt életrehalál harcolni az orosz császári birodalom sasa ellen s a mai lengyel kit gyűlöli lelke mélyéből, ha nem az orosz? mig a nem-szláv magyart testvéreinek tekint, mint ez ama régi lengyel dalban: „Wenger Pdack dwa bratanki!” elég őszintén be van vallva, ez igénytelen elmélkedés írójának volt szerencséje valaha az oroszok ellen szlávokkal egy zászló alatt a legdühösebb csatákat állani ki oly ügyért, hely tulajdonképp nem szláv ügy, hanem a szabadság ügye volt.

A panslavismus talán na is egyéb, mint az orosz diplomatiának egy ügye rodontájá, melylyel különböző részeiben Európának befolyást teremtett magának, s valahányszor érdekei hálóját valami után kiveti, tetszés szerint zsarbatja a vizet emissariusai által, a kik a leggyénesebb democratia eszméivel töltik el az embere fejét. Legfőbb érdekében van pedig a vizet Ausztriában zavarni, s Magyarországon, mert tudja, hogy valameddig Ausztria Magyarországgal egyért, itt oly hatalom, oly erő állja útját nagyraagyó álmainak, melyet meg nem törhet. Oroszországról tudja, hogy Magyarország évtizedek óta anyagi és szellemi erejének oly hatalmas kifejtésére ör, mely Oroszországnak se politikai, se államgazdasági érdekeivel össze nem fér. (Ime a magyarországi gabonakivitel már is könyekre fakasztá dessát.) Ezért, midőn Magyarországon a nemzetegység szilárd gyökeret kezdett venni, kitalálták az ilyllyismust, hogy egy erkölcsi és physikai polárháboru ágyát vessék meg, szerencsétlenségbe dűtsék Magyarországot, Ausztria főtámaszát. A híre Gaj és Kollar koszo-

rus tudósok gyanánt méltányoltattak és jutalmaztattak Bécsben. De Petersburg sokkal jobban tudta, hogy miért küldi fényes jutalmait ezen tudós szlávoknak.

Magyarország feladata tehát nem az, hogy — azért, mert mind a germán, mind a szláv elem torkában van — ijedtében ide vagy oda beugorjék. Az sem, hogy Keleten vezéri szereppel álmadozzék. A nagy álmokat tápláló érzelmi politika végletein, gondolom, végig sétáltunk már, s tudjuk mit tesz a politikában elbizakodottnak vagy kétségbeesettnek lenni. A mi feladatunk magyar királyságunkat a történelmi jog alapján és így a pragmatica sanctio értelmébeni kapcsolatban a maga törvényes önállóságban fentartani, s a korona területén élő nemzetiségek jogos igényeit kielégítve, a magyar történelmi állam érdekei iránt közös és őszinte ragaszkodásra birni. Nem lehet tehát arról szó, hogy egyik vagy másik nemzetiséggel a másiknak elnyomására szövetkezzünk. Magyarország individualitása a maga sajátosságában olyan valami, a mely ha nem volna, mesterségesen kellene teremteni, mert csak így lehetnek boldogok és képzelhetnek egy politikai nemzetiséget a benne élő vegyes néptörzsek.

A főnebbi irányeszméket előrebocsátva, örömmel közöljük a különben specialiter szláv érdekeket képviselő „Ost und West” című politikai folyóirat (nem a hason című lap) egyik közlelbi számából az alább következő cikket, mely egy szerb hazánkfia tollából látszik folyni, s mely a magyarnak a szláv és a germán elemmel szembeni viszonyát illetőleg egészen új alapeszmét vesz föl. Olvasóink bizonyosan nagy érdekléllel olvasandják; mert a politikai állás sok tekintetben aláírható szép felfogással van benne tárgyalva, noha minden nézetet nem osztthatni föltétlenül. Im itt következik a cikk, mely a „magyarokkal való egyetértés” megszilárdítása végett a Bácskából iratott:

„A világosi fegyverletét óta — így kezdi a szláv publicista — Bécsben sok utat módot megkísérlettek, hogy Magyarországot Ausztriával összeolvaszszák, assimilálják, sőt ez érdekében minden eszközhöz nyultak. Magyarország története a mobácsi szerencsétlen csata óta nem is egyéb, mint ezen beolvasztási törekvés elleni küzdelem.”

„De ezen beolvasztás soha se sikerülhetett, s valószínűleg jövőre is kivihetetlen lesz, mivel heterogen dolgok néha (unter Umstände) egymást kiegészítik tán, de soha egységes viszonyban azonosulva nem jelennek meg.”

„Azt az egyet el kell ismerni, hogy Magyarországnak határozottan kifejlődött individualitása van, a mely magát nem engedí eldisputálni, s a mely merőben különbözik Ausztria többi részeinek egységétől.”

„Jöjön bárki is Bécsfelől, lépjen át a Lajthán, hasson egy kissé Magyarország belsejébe és egyszerre egészen más világban találja magát.”

„Ez a világ már nem igen hasonlít a civilisatio csudái daczára életunt nyugathoz; ez már a civilisatoria most ébredő, kissé nyers, de életteljes és tüde Kelet.”

„Magyarország egy részlet Kelethől; történelme, sokféle népeinek vegyüléke, egész lényénél fogva: Kelet.”

„Magyarország és népei történelmének szintere soha se volt Eurpa nyugati, hanem keleti része. Ezen történelméből kifejlődött keleti jellegű Magyarország meg is tartotta mind e mai napig, s mi csak is ez alapon remélhetjük Magyarország üdvös és individualitásával összhangzó jövőjét. Minden más alakban csak korcsalak gyanánt tűnnek fel.”

„Ne ámitsa magát senki! Magyarországnak, minthogy Kelethez tartozik, nem lehet más perspectívája, mint éppen a Kelet; minden más perspectiva csak álomképet nyújt.”

„E tekintetben, úgy látszik, egészen hamis némely magyar államférfiak azon nézete, mely szerint a magyaroknak, hogy a szlávok által ne absorbealtassanak, Németországban a németekben kell támaszt keresniök.”

„Egy ily következő csak az erősebb uralmát vonná maga után, s a magyarok, ha valaha élő alakot ültene is a panslavismus, csak eben gubát cserélének.”

„De hogy a távoli jövőben ne kalandozzunk, hanem Magyarországnak Ausztriához való mostani viszonyát érintsük: ha a magyarok a németekben akarnak támaszt keresni, ennek a szlávok feletti közös uralom kölcsönös biztosításánál egyéb célja nem lehet.”

„Mi tudjuk, hogy ez a magyar conservativok alap-eszméje. De szerencsére a magyar nép tömege sokkal job-

ban ismeri saját történelmét, hogyszem a conservatívek ezen császárszótára hallgatna."

"A szlávok és románok előtt Magyarország nem titok, hogy a magyarok hatalmában van és csupán és egyedül saját tetszésük, a től függ, hogy nemzetiségi törekvéseinket, a mint éppen kedvük tartja, egészen elnyomják. Csak az 1848-ki álláspontot kellene elbagyóniok és nemzetiségre nézve a legnagyobb biztosítékokat nyitni és hozzá még minden szükséges eszközt nemzetiségi törekvéseink elnyomására. A jelenlegi provisorium, melyben a magyar nemzetiségnek minden tekintetben előnyök adtak — a vojvodina projectum ad acta tétele az államminiszter részéről — csak előleges intézés arra nézve, hogy minden készek volnának a magyar nemzetiség előnyére megtenni, ha a magyarok egy kicsit engednének."

"De a magyarok éppen nem hajlandók engedni, hanem szigorúan ragaszkodnak az 1848-ki állásponthoz, s erre történelmükben mélyen gyökerező okuk van."

"A magyarok és Magyarország minden lakói az 1848-iki törvényekben látják a kiszabadulást azon kétes, azon hamis helyzetből, a melyben Magyarország több mint három század óta volt. Ez állás nem volt egyéb, mint az osztrák politika esélyei szerint most a real-majd a personal-unio közti lebegés."

"Ha a magyarok igen tartanak attól, hogy a szlávok által absorbeáltaknak, visszatérhetnek ezen hamis helyzetbe. De jövőjük a történelemből majdnem számtani biztossággal megjósolható. Bizonyos, hogy nemzetiségeket a nem-magyarokkal szemben előnyökben részesíték, de ezen kényeztetés csak bizonyos határokig menne. A personal-unio iránt minden legkisebb szándéknyilvánulás okul szolgálja arra, hogy a nem-magyarok nemzetiségi igényeit előnyökben részesítsék, s azokat Magyarország szétbomlasztásáig fokozzák. Csak felülmegy a kedvező körülmények közt azonban alig fogának ellentálatban azon óhajnak, hogy Magyarország az „übrige Oesterreich“-al assimiláltsék. Csak ama, Magyarország történetében oly gyakran előforduló játék ismételtetnek."

"Magyarország ily helyzete nem volna kedvező se a magyarok, se a szlávok, se a románokra nézve, és pedig annyival inkább nem, mivel a folytonos hánykódás és küzdelem miatt, tekintetét nem irányozhatná Kelet felé."

"Mi tehát tökéletesen értjük Magyarország kívánatát, mely szerint az Ausztriávali egyesítést csak az 1848-iki törvények alapján szándékozik megállapítani."

"Ha egyszer Magyarország a módosított 48-ki törvények alapján constituálva van, ezzel kilépett több százados hamis helyzetéből, s ekkor individualitásához képest, mint Kelet egy része, fejlődnetik ki."

"Távol vagyunk ugyan attól, hogy egy dunai conföderatio kalandos tervének helyet adjunk, de annyi bizonyos, hogy Magyarország, ha individualitásához képest fejlődne, civilisatori missiot teljesíthetne keleten. Ezen missio nem állana a keleti európai nemzetek fölötti uralomból, mire a magyarok saját érdekében aligha hajlandók lennének, s a miből mindenestre nem is bírnak a szükséges erővel, mert a mai Törökország népei sokkal fejlődöttebbek, hogyszem eventualis önállóságukról lemondának — hanem ezen missio a hasonló intézmények media által testvériségben lenne keresendő. Magyarország az egész Keletre átruházható alkotmányos életét, különösen pedig szabad és igen sajátos, s épp ezért a Kelet nemzetiségei alkalmas municipális életét."

"De hogy Magyarország ezen missiot teljesíthesse, arra kell vigyázniok a magyaroknak, hogy valami módon a nemzetiségi kérdést a nem-magyarokra nézve megnyugtatólag oldják meg. Ezen megoldás azonban nem történhetik úgy, a mint az a nemzetiségi-tervezésben indítványoztatott, megszavazandó „egyesítleti törvény“ által, mert hát Magyarország nemzetiségei nem tekinthetők juristai személynékek; hanem ezen megoldásnak oly módon kell meg-

történnie, hogy az államkormányzatban minden nemzetiség megnyerje saját kifejezését, a mi Magyarországon, éppen municipális rendszerénél fogva, nem lenne bajosan kivihető."

"De főképp arra kell vigyázniok a magyaroknak, hogy ha Magyarország tekintetét Keletre akarja fordítani, a magyar-szerbek nemzetiségi igényeit elégtétse ki."

"Mi szerbek az egész vajdaság kérdésében, a mint annak megoldását a szerbek túlnyomó többsége óhajja, nem látunk semmi területi kérdést, hanem tisztán közigazgatási autonómiát, minő a jászok- és a kunoknál van, a mely autonomia Magyarországi ősi municipális-rendszerébe beilleszthető."

"Saját fajunk érdeké ellen lenne, ha mi Magyarország feldarabolására törekdnék, mert csak egy egységes, erős Magyarország lehet védpiszok a germán befolyás ellen, mely törzsünk consolidálásának a Száván túl akadályokat vet."

"Ha a magyarok kitérítik a szerbek igényeit, ledől a válaszfal, melyet az 1848 és 1849 ki szomorú események emeltek; s ezen válaszfal ledőlésével a magyarok számára megnyílik a perspectia a keletre. De hogy ezen perspectívát észlelhessék, magasabb szempontokra kell emelkedniök."

"A magyaroknak nem szabad nemzetiségük oltalmazása végett a szlávok és románok elnyomására csábulniok vagy éppen saját nemzetiségük látszólagos előnyökben részesítéséért Magyarország állását a Kelethez feloldozniok. Valameddig a magyar indulom oly pezsgő életerőtől van áthatva, s a magyar fajnak oly tejedelmes földbirtoka van, nincsen mit aggodniok a magyar nemzetiségiért."

"A magyarországi szlávok- és románokkal szemben, s a Kelet irányában állásukat illetőleg a magyaroknak azon álláspontot kell emelkedniök: hogy mi, Kelet-Európa nemzetei saját fejlődésünket illetőleg saját magunkra vagyunk utalva, s hogy támaszt csak ömagunkban kereshetünk, ha mindnyájunk számára ültéjes jövőt akarunk. Testvériségünk kell, ha nem akarjuk azt bizonyítani be, hogy egyediségünkkel ellenkező a civilizatio tolatik ránk!"

"Emlekezzenek meg a magyarok azon igazságról, hogy Magyarország hídja Keletre a magyar-szerbek nemzetiségi igényeinek kielégítésé"

Az erdélyi vasút ügybeni kérvény.

Legalázatosabban alóírott képviselői a brassói ipar- és kereskedelmi kamarának Brassóvárosának és vidékének, Medgyes- és Szent-György városokának, valamint Kőhalom, Medgyes, Három- és Csikszéknek, bátoroknak Fülcséd trónja számoláshoz oly ügyben járulni, mely az erdélyi nagyfejedelemre nézve a legsürgősebb életkérdéssé vált; érdekli ez egy az ország hosszán átvonuló vasút átvitelét, melyért 16 éven át fájdalom eredmény nélkül oly sok lépés tétetett.

Újabb időben indítványozva lön az arad-, szeben-, verestoronyi vonal, mely ha lesz, bizonyon a nemzet oekonomiai romlását s az ország pusztulását vonandja maga után; mert az arad-, szeben-verestoronyi vonal által Erdély, melynek csak legkisebb részét érintené az, örökre el lesz szakítva azon országoktól, melyek az ipart s forgalmat gyümölcsötető s a világközeleket közvetítő vasút hálózat jótékonyágában részesednek és Szébet kivéve, minden más városok, forgalmi pontok, megyék, székek s vidékek el lennének zárva a vasutvonalról, s minden nemzetiségek, magyarok, székelyek, szászok, románok, csak egybangu sérelmi panaszt emelnének a legfontosabb országos érdekek háttérbe ejése miatt.

Ezen vasutvonal pártolói magok nyilván elismerik emlékirataik s projectumaikban, hogy „ő vasutjok nem Erdély vaspályája, hanem egy déli körsele az Erdélyen átfutó világvasutnak.“ Ők kizárólag a részvényesek álláspontját védik, s csak a töképenzt veszik számításba, nem törődve

az ország és az összes monarchia igényeivel, holott nemcsak ezen álláspont lehet irányadó.

Az első p lánatra átláthatni, hogy egy a külföldre irányuló s világpályán hivatott ausztriai vaspályája, mely egy a monarchia 1/11-ed részét képező országnak a minő Erdély, életerét metszi ketté, a császári állam nemzetökonomiai s pénzügyi erősbödése érdekében csak is közveszélytök és cölévesztettség tekinthető. Az ország valódi szükségait csak egy vonal elégítheti ki, mely annak legnagyobb részén átbukdók, és ezen kívánatnak egyedül a Nagy-Váradon, Kolozsváron s a Küküllővígyén, Brassón a bodzai szoroson átmenő vonal felel meg. Támogatva az ország viszonyainak, forgalmának s kereskedésének ismerete, az ország hivatalainak s dologértő férfiaknak nyomatékos nyilatkozatai által, bátoraságot vesznek alóírottak ezen kérdés bővebb felvilágosításába bocsátkozni. A tervrajzhoz mellékel 1. szám alatti térkép bizonyítja, hogy a n.-várad, kolozsvár, brassó-bodzai vonal az egyedüli, mely az erdélyi minden nemzetiségek és országgrészek igényeinek megfelel. A 2-dik számú térkép bizonyítja, hogy a várad-, kolozsvár-brassói vonal által a legrövidebb vonal van felállítva London, Páris, Bécs és a feketetenger közt, és a 3-dik szám alatt mellékel emlékirata egy teljesleg pártól álló s az aldunai tartományok kereskedelmi viszonyaiban alaposan jártas szakemberek, galaczi cs. kir. szaktanácsos és consulnak, döntő okokkal mutatja meg, hogy az indítványozott arad-verestoronyi vonal Bukarest, Csernavoda és Küstendseig vive, a Moldva-Oláhsországban létező forgalmi viszonyoknak legkevésbé sem felel meg, s kiindulási pontjaiban, vérmes feltevésében a valódi állapottal ellenkező hipotesisekre támaszkodván, sem Ausztria, sem a fejedelemségek szükségéinek nem felel meg, s a helyett, hogy a legfontosabb pontusi kereskedelmi vonalt érintené, Ausztria kereskedelmi politikájának jövőjét akadályozza. Ebez járul, hogy az arad-verestoronyi tervezet, technikai előfővétele az ausztriai határszél-nél végződik, s folytatása Oláhsországban még teljesleg csak a légben lebeg. Még nincsen technikai megállapítva, sém tovább folytatathatja az építésnek, sem az Oláh-Ovidéken s az ugynevezett Baltén át, mely egy a Duna s annak egy kiágazása közt fekvő, sással s náddal benőtt teljesleg pusztaság lakatlan, a Duna folytonos áradásának kitéve egy és 2/3 mérföldre terjedő lapály, sem pedig a Duna áthidalhatása Csernavodánál. És ez utóbbi nehézség első rangú kérdéssé emelkedik a miatt, hogy Csernavodánál a vasut a tengeri hajóttal collisioha jön és Ausztria, mint osztályosa az 1856. mart. 30-i párisi békeszerződésnek, mint első dunai állam s mint vezetője s védpontja az egész keleti politikának, valamint legfőbb érdekeltje az állam által biztosított Dunagőzhajózásnak, a döntő szót e mellett kell hogy kimondja.

Az arad-verestoronyi vonal engedélyezése nem gondolható addig, míg nincs megállapítva annak folytathatása a verestoronyi szoroson túl Oláhsországban azon sziklatorkolaton át, hol az Olt elhalad; és még kereskedelem-politikai szempontból nincs tisztába hozva és eldöntve a Duna áthidalásának főfontosságú kérdése Csernavoda, s illetőleg Giurgevonál; mert minden erdélyi vasutnak végpontja csak a feketetenger lehet, s a feladat az, hogy ezt oly hamar a mint lehet elérhesse; mit használna tehát egy vasut, mely a verestoronyi szoros nagy akadályainak áttörése a Dunán egy híd hiánya miatt valószínűleg éveken át Szébennél kellene hogy szüneteljen; vagy a legszerencsés esetben Bukarestig vezetethetnék el, a mely pedig nem itere a levantei kereskedésnek. Most s nem egy közel jövőben kell Ausztriának a feketetengerrel vasut által összeköttetnie, ha nem akarja sértve látni nemcsak fontos érdekeit, de hatalmi állását is.

Míg az arad-verestoronyi vonal képviselői világvaspályájuk jelentősége- s borderejére nézve azon illusziókat engedik át magukat, hogy azon vonal legfontosabb s legnehezebb részét egy idegen oláh társaságra toltathják, a kérdés népgazdasági s nemzeti elemeit maguktól egészen elaltalják;

TÁRCZA.

Hogyan civilisálnak minket?

(Folytatás.)

De valamely körben csakugyan próbálnia kelle szerencsét, mert nem sokára hallam valakitől, mit egykori értesítőmől kérdezni is elfeledtem, hogy a fiatal ember neve Alexander Feuermann és ifortozatos gyűlölettel s megvetéssel viseltetik a magyarok iránt, kiknél civilisatlanabb nép nincs Európában. Történhetnék-e az valahol a földkereségen, hogy midőn egy fiatal hivatalnok, ki már pályáján fényes állást, három csillagot vívott ki, valamely társaságba belépik, őt senki észre ne vegye? Hát tudja ez a nemzet, mi az ész, mi a rang? Történhetik-e valahol, hogy egy hölgy elforduljon a férfutól, ki őt tánczra kéri; történhetik-e civilisat országban az, hogy midőn egy fiatal valamely családból bemutatattja magát, a leány rögtön eltűnjék; sőt még az aya is ha fiatal, főfáltsá szüneljen s a nagyanyára bizzák a vendég elfogadását. No nem bámulhatni, hogy magok a magyarok Bösbe, Párisba mennek művelt élettársat keresni. Igazad volt oh „Allgemeine Zeitung“, te jól ismerted a magyar társadalmot.

II.

A szini idegy elteltén, azaz: hogy külföldi olvasóink kérdésén kívül nagy száma-

nak tudni kell, hogy Erdély egykori fővárosában, hol egy szinház épület alapját maga a lelkesült nemzet tette le, még mai napig is szini idegy létezik. A város közönsége még mind szükségesnek tartja a kenyeret a szellemi eledelnek, a mit mi igen természetesenek látunk a nélkül, hogy ezért minket jog lenne valakinek a bűcsézek azon legiójába számítani, kik minden szellemi és anyagi tulajdonságokat a virsiből vagy töltőitűkaptárból származtatnak azon lényben, melyet vagy akarám mondani, a kit embernek neveznek. Tehát hogy kiteréséből hazakérkedjem, a szini idegy elteltén, s Kolozsvár arany- vagy bankésoó hullató lakói falakra, fűrdőkre ültözvén, s Thallánkaak fájdalom még mind vándor papjai is kevésbé kimerült erszenyű városokra elbuzdóván: a hely, hol még emberi teremtés hölgyeket láthat s láttathat — a sétatér.

E sorok írója nagyon szereti az embereket, s különös rokonszenven viseltetik a szép nők iránt, azért mindig örömet megy oda, hol ezen lényekben gyönyörködhetik; hája a mint már meg volt jegyezve, házas ember létünkre csak a rációnt ki találkozik nekünk e sajtfalat, s a szép ajkók nyitnak, pirolának, új hölgyemzedés eséréli az előbietet, az újabb nemzedék mindig szebb a régivel, de az utolsó ajak és utolsó csók, mely a miénk vala az csak is nőnké s nőnké ajkáról felénk lebbent csók, melyet élvezünk. Olykor, midőn velünk udvariaskodni akarának, vagy valamely furfangos rábeszélési czállal közelítenek felénk, édesgetvén szetetteljesen; és így az újabb-újabb hölgyemzedék szebbnél szebb ajkai előlünk ördőre, ah ördőre el vannak zárva.

Lám, ha az ember vén ifjúlegény maradna, legalább bobóságból szedhetné még olykor a rozás szerelem kedves virágait, ám a házas emberek busan dalolják:

De mióta házas vagyok,
A kapuba kiállhatok,
Akármennyit kurjantathok,
Még se tudjak, hogy ki vagyok.

En is, mint más hozzám hasonló krinolinovár fia a földből s gyarlóságból teremtet emberimennek, rendszeresen elmentem a sétatérre, s ott tátoztam, figyeltem s vizsgáldtam éjfélig, míg nem a hölgyvilág rendre elolvadt a holdvilágtól végig reszketett gesztenyefák lombjai alul. Néztam a bájos alakok könnyűdelt ellebegését, kiballgattam a csacska elbaladók bízolgó bókijait, melyekkel a leányt elárasztják, hogy mint nejeik fölhet aztán e ezukorkából ne követelhesse nek; megtanultam hogyan szoktak a lozákra ülni a krinolinokkal. Az előkelőbbek ráülnek a mint jön, az alábbkelőbbek keresztül vetik a lozán, s maguk köztől maradnak stb. Egyszóval sok épületes dolgot bemerkoltam, a mikhez azelőtt nem sokat érttettem. Az ember holtig tanul. Megtanultam azt is, hogy Kolozsvárt csak azoknak kell a sétatérre menni, a kiknek nincs kerjük — a nagy urakat kivéve — s azt is észrevettem, hogy ha egy kintnő delű a lilaszín kőstűt vásárolt, egy szintoly kintnő ügyvédő holnap bizonyosan ugyanazon kelmélt köntösben mutatta magát, s az utóbbi az el-sőt, s az előbbi az utolsó luxsában anynyira üldözte, hogy szellemi vagyis öltözkö-dési csatájuk egy szép capitalisba került. A

delű semmiesetre nem akart az ügyvédő-hez hasonló rubában járni, s meg lehet, hogy erre egy kis oka volt is; az ügyvédő pedig mindenesetre akart épp oly elegáns lenni, érezvén magában, hogy az államkárptólási papírok és ügyvédi honorariumok biztosítanak neki annyi jövedelmet, mint a delűnek, kissé megapadott grófi birtoka. Magtanultam itteni szemléldéseimben ismeri az irányadó nők naiv húságait. Ha ők ma kékszt hoznak divatra, szeretik, hogy egy hétig legalább ez a kékszin uralkodjék, s midőn a kereskedők a kékszin kelméket nem győzik többé már előállítani, midőn a szegényebb sorsu nővilág egészen neki van kéltve, akkor a hamis divatvezérnök egyszerre más uralkodó szint teremtenek elő; catter ajuk felragadja, utáuk megy a feennemlített gazdag ügyvédő, utáuk néhány nagy töképenzes zsidó hölgy, a többi pedig marad kékek, a mig arra kerül a sor, hogy új kelméket vásárolhasson. Így az elegáns világ mindig külön járhat a közönségtől, csak az elbátorozó napokban találkozik egy párszor össze, mint az éjnapegyüttetkor a nap-pal és az éjszaka.

Mily boldogok a nők, hogy őket e naiv dolgok gyönyörködtetik.

Minden este találkoztam a sétatéren Feuermann, ki valamely ezredi orvos társaságában sétatgatott és igen mogorvának mutatkozék. Egykor ezen morfondirozó pár közlemben foglalván helyet, alkalmom volt rövid beszélgetéseket kilesni.

(Folytatjuk.)

a dolgot úgy mutatják fel, hogy az ő pályavonaluk az osztrák területen a legrövidebb, technikailag a legkönnyebben kivitelezhető, s pénzügyileg a legolcsóbb, tehát minden körülmények közt a legelőnyösebb: projectumok ellen nyilatkoztak Erdély minden kormányzóit (hg. Schwarzenberg, hg. Lichtenstein, gróf Crenneville) s minden dicasteriumait. Mindenki a valódi erdélyi országos pálya mellett áll. A nagybírtok, a kereskedői s ipari testületek, az ország minden nemzetei, minden forgalmi pontjai, kivéve az ezen érdekbe bekevert (befanagene) Szeged — egyesülnek a nagy-várad-i vonal mellett. A magyarországi közvélemény is határozottan ezen vonal mellett nyilatkozik, s ezen közvélemény legközelebből a magyar központi gazdasági egyet nagygyűlése egy részletekbe bocsátkozó emlékiratában lelke kifejezését.

Kormánykörökben tisztelettel alóítottak csak örvendeztető s jóakaró érzelmekkel találkozni, s mégis a nagy-várad-brassói vonal létrehozása, az arad-vöröstoronyi vonal pártolói folytonos tagadása által elleneztek, a kik azon ajánlat által, hogy az ő projectumok csak 30 milliót, míg a nagy-várad-i 60 milliót követel, ezen utóbbi töké beszerzését lehetetlenné tenni, a kormányorgánok jóakaró hangulatát paralyssalni törekednek.

Am pedig maga a töképenz kérdése is közelebbi vizsgálat után más eredményt mutat. Mert ha a várad-brassói vonal 30 milliónyi hosszában 60 milliónyi összeget tesz szükségessé; de az arad-verestoronyi vonal is, ha az ugyan csak mint a nagy-várad-i vonal a feketetengerig vitetik, legkevesebb 53 milliónyi töképenzt igényel.

Ha Erdély alkotmányos viszonyai szabályozva, állása az összes monarchiához elhatározva volna, akkor az erdélyi vasutépítés egy vagy más értelemben alkotmányos uton oldatnék meg; a képviselői testületek, valamint az erdélyi országgyűlés tárgyalásai s határozmányai a közvéleménynek államjogi alakot kölcsönöznének, s az ország változatlan érdekei nem jutnának ama veszélybe, hogy nemzedékről nemzedékre egy néhány pénzember áldozatát essenek. Azonban az átmeneti és kivételes állapot mostani stadiummal, hol a közvélemény törvényes kifejezését nem talál, s a magas császári hatóságok megszokott ügymenetelük miatt az ország irányában jóakaró érzelmeket a pénz hatalommal szemben tettelem nem érvényesíthetik: az alázatos engedelmesség erdélyi lakóinak csak egy menedékhely marad, cs. kir. ap. Főlséged trónjához, melyhez alóított képviselői az ország tulajdonyi többségének azon alázatos kéréssel közelednek, hogy Főlséged méltóztatnék az arad-szegedi vonalt nem engedélyezni; ellenben legfelsőbbleg elhatározni, hogy az erdélyi vaspálya Nagy-Várad, Kolozsvár, Brassó és a bodzai szoroson át vitessék Oláhországba. (Folytatjuk.)

Bécs, július 8-án 1862.

Háromszéken a zágoni négy osztályú népiskola nyári közvizsgálása július 5- és 6-án folya le, mikor is tanítók és tanulók újból teljesen kielégítő eredményt mutattak fel a vidéki és helybeli hallgatóság előtt. Jelesen számtan, földgömbön és abroszkoni otthonosságon, kiváló világot derítettek a közvizsgára. Nem is hiányzott az elismerés szóban mint tetteben, mert a sepi-szentgyörgyi virágzó gymnasium egyik fíradhatlan főgondnoka tek. Donát József ur, nem csak hogy személyes közreműködésével buzditólag hatott; de sőt a növendéki szorgalom jutalmazására 12 új frtot adományozni kegyes volt. István a tek. urnak becses életét messzire terjesztve, közös iskolatagútlaknak ezután is szóval, tettel, észszel és befolyással való előmozdítására.

A szorgalmi jutalmak ünneplés kiosztása s az iskolai év bezárása július 6-iki délutánra vala határozva. Azonban alig gyűltünk e várt szép ünnepélyre össze, egy nagy csapás lelkünk örömet meghusított. Ugyanis a faluban tűz ütött ki, a vészjelekre, az alig begyűlt hallgatóság sietve hagyta a templomot oda. Roppant csapást, nagy szerencsétlenséget kellett meg ezen napon meglátnunk. Az erőre kapott lángok, hihetlen gyorsasággal szállottak épületről épületre; mindenütt a pusztulás tűzkei bagyván magok után. A tikasztól hőség, meg a délkelet irányú szélvonal, megközelíthetlenné tették a nagyrészen számlás s az ezek közelében eső zsindeyes földéleteket. A közönségnek pár derék fecskendő kellő szolgálatot tett, de ennek is többször kellett szünetelni vízhiány miatt; mert a lakosság egy része inkább bámészkodott vagy rémülködött, mint oltott. Azonban nagy elismeréssel kell kiemelni a fecskendők két jeles vezetőjét tek. Bartha Ferenc és Tóth József urakat, kik semmi fáradságot se kíméltek a tűzáradat elnyomására. A kár nagyságát, — még azon nap estején távoznom kellett — meghatározni nem tudom, de hozzávetőleg legalább 60 épületet elhamvasztottak a gyermeki gondatlanságból támadott lángok.

Szép foglalkozásunkat, a jól berendezett népiskolának közvizsgálása ünnepélyes berekesztését így gátolta meg a romboló tüzelem, mely oh be sokat juttatott inségre, nyomorra!!

Finta István,
pávai pap.

X. közlemény.

Az erdélyi muzeum-egylet pénztárába közelebből befizetett összegekről u. m.

A) Az 1861-dik és így a második évre részvényt fizettek: Szukubics Gábor, Sümeghy Ferenc, Szukubics Zsig, Csértán László, zalaberi Horváth Móricz, Bógay János, Oszterhuber kapitány, Bessenyi Ernő, Bógay István, Lengyel Károly 55 forinttal, Bógay Antal 10 forinttal és gróf Kun László a maga, neje és gyermekei nevére együtt 35 frttal.

B) Az 1861. és 1862-ik évekre fizettek: Tanár Bihari Sándor, Mikó Mihály, Gaál Elek, Szilassy Ignác, Török Péter, évenkénti 55 frttal.

C) Az 1862-dik évre fizettek: Boér Antal, Olasz Károly, Böhm Mihály, Sümeghy Ferenc és jelenleg beállott

* Az előbbi közlemények láthatók: a „Kolozsvári Közlöny” 1860-iki 14. 17. 77. 80. 81. 93. — az 1861-iki 83. 130. és 1862-iki 29. 94. valamint a „Korunk” 1861-diki 116. és következő számaiban, s végre ezen 1862-dik évi 30. 74. és 92-dik számaiban.

uj tag Nagy Lajos ur (Zalából) 5-5 frttal; Vajda János ur pedig 10 frttal. Végre Bálint Ignác (Sz. Udvarhelyről) 1860, 1861 és 1862-dik, tehát egyszerre három évre 5-5 frttal.

D) Egyszer mindenkorra adakoztak: Lakatos Károly, Horváth János és Balog András 1-1 frtot.

E) Magán kötelezvénybeni alapítvány után kamatot fizettek: Török Ferenc 100 frt után 1861- és 1862-re 5-5 frtot, Hódor Károly ur 500 frt után 1862-re 25 forintot. Kolozsvárt, július 5-én 1862.

Közl. Banyai Vitalis,
muz. egyleti pénztárnok.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ö Felsége egy f. évi július 16-káról kelt udvari rendelet által határozni méltóztatott, hogy a Maros-Vásárhelyt felállított bűnvádi törvényszék, melynek feladata a felsegértési, lázadási stb. esetekben a bűnvádi vizsgát megtenni és ítéletet hozni, az Erdélyen függőben lévő vagy ezután fölmertendő állam-, vagy hitelpapírhamisítási bűntényekben is hasonló illetékességgel járjon el.

— Tordamegye prov. bizottmánya megalakult. Összesen 87 tagot számít, ebből 61 magyar, 24 román, 2 szász.

— A „P. Ll.” bécsi leveleje júl. 15-dikéről írja: Annak jellemzését, hogy a nagy-várad-kolozsvári vasutvonaltól az itteni magas körökben mily nézetben vannak, a következőket közli velem: A küldöttség, melynek tagjai a többek között gr. Toldalagi és Maager ur is voltak, Schmerling államminisztert kérése fel és a mondott vonalra pártfogását kérte ki. A küldöttség szónoka elmondja az illető ügyről beszédjét, az államminiszter figyelmesen hallgatja. A szónok bevégezve beszédét, ő exelja meghajlja magát. A küldöttség néhány pillanatig vár, hogy az államminiszter feleljen; de ő exelja szótlan marad, mire a küldöttség is meghajlja magát — és tovább megy. Gróf Rechbergnél batoribb fogadtatást talált, ki kifejezte rokonszenvét azon vonal iránt, mely mellett Magyarország és Erdély oly élen nyilatkozott. — Holnap déli, vajon a tisztai vasut vonalt eladják-e az angli társaságnak. Ma vártak ugyanis Bécsbe az angol társulat meghatalmazottját, ki az illető alkudozásokat a hitelintézet tisztába hozza. A külügyminiszteriumban az eladást élenk pártolják; mert azt hiszik, hogy a közvélemény j. hatással lesz, ha Magyarországon angol pénz van tökében.

— Ideiglenes kormányzó főf. Crenneville ő nmlta, a mint levelezők értesít, júl. 12-én délután 4 órakor érkezvén meg Bethlenbe, az ottani hírnél, hol diadalkapu s tisztelő sokaság várta, megállapott egy percze, elfogadni a tisztelőket. Előbb a helybeli főesperes beszélt, népe nevében tolmácsolván üdvözlést s alattvalói hódolatot, ő Felsége és a kormányzó irányában; utána helybeli ref. lelkes Csűrös József kifejezte, hogy a magyar szereti hazáját, tiszteli királyát, de fájjaláalomként eltűnt boldogságát. „A halhatatlan Széchenyi mond, hogy hazáknak két főbűne van: négy vallása, három nemzete, újabb időkben ezekhez még többek is csatlakoznak, hogy egy ezerféle érdek szakgajja ezerféle e szentesítőlen országot”; így szólott a lelkes s folytatá, hogy abár ez ország annyit csálódott, mindig remél s remél a új kormányzó kinevezetésével, mint a kit Magyarország honfiosított, s kitől így hazánk iránt jó szándékot lehet várni. — A lelkes ur beszédjére ő nmlta magyar nyven felelt kijelentvén, hogy mindent elkövet mi tőle telik dhaza boldogítására, s e haza bizonyosan is boldog lesz, mert ez szándéka ő Felségének a Császárnak is „legyenelmeggyőződve felőle.” Ezzel kormányzó ur tovább ment Dél felé a bethleni járás csinos baderiuma kíséretében.

— A „Pesti Hírnök” közlén lapunk után a dobokamegyei adminisztratori köriratotzen megjegyzést veti utána: „A K. Közlöny” szerkesztője ismerheti, hogy mindez az 1848. törvények, s az abban megállapított gyönyörűséges választási cerans, s az ideiglenes ügyetlen megyei törvénykövetménye. „Nesze neked! helyogy ismerjük, sőt éppen ellenkezőleg. A „P. H.”-nek a legellenkezőbb eset is alkalmat szolgál, hogy mérgét öntse ki am törvényekre, melyek a jobbagy felszabadulása után egyedül lépekben rendben tartani ez országot s tarka népességét. Emel sokkal jobb logikával tulajdoníthatja a „P. Hírnök” az 1848-diki törvényeknek a veretek elszaporodását, mert háza őta a parasztnak nem fizetik a madárfeje adót, tehát zaporodik a veréb, sőt az 1848-iki törvényeknek a „P. Hírnök” felfogása szerinti eredményei miatt, a nemzet kezéből kették a fegyvert, nagyon korlátozják a lőpor árulást, tehát em lövöldözhetjük a verereket, következőleg a veretek elszaporodásának oka az 1848-iki törvény. Hány ilyen okadást látnunk már a „P. Hírnök”-ben, melyekben a logik helyesen megy ugyan, csak hogy az alap feltétel nem így — Hogy egyebiránt az említett körirat okai hol keresők? azt láthatta már a „Pesti Hírnök” e tárgyban tett több észrevételünkből.

— Azon párbajról, mely közelebből Pénteken egy főrangú ifjú és szegényebb sorsu arátja közt vívatott, s a melynek utóbbi nehez követkényeit viseli, társadalmi körünkben különös hírek szárnyak.

— Az „Idők Tanuja” ömmel konstatozza, hogy „a világ püspökeinek ismeretes, látörténelmi fontossága felirata leginkább nm. s ft. Hayald Lajos erdélyi püspök ő exojának tollából folyt.”

— (Imádkozó-gépek.) tibetiek nem szeretvén imádkozni, úgy akartak kifogni a Istenen, hogy imádkozógépeket készítettek maguknak, melyek tíres rézhengerből állnak, belül különféle imádságokkal megbelelve. Ezeket aztán szépen hajtják köröskörül, azt hiszik, hogy imádkoznak. A városok és falvak, me egész imádkozó-malmokat állítottak fel, melyek viz ák hajtataak, s ezek aztán éjjel-nappal imádkoznak az egész városért vagy faluért. A londoni kiállításán is van egy imádkozó gép.

— A „Pesti Hírnök”-ben vessuk, hogy a londoni világtárlaton többek közt érmet nyert „a bulánbányai (Erdély) cs. k. domokonesi iparrézbánya, uta és báromról anéztes rézbányaitermék-gyűjteményért.” li ez? Bulánbánya? Te-

bát a londoni világtárlaton névleg legalább egy oly hely szerepelt, a mely Erdélyben, s tán sehol se létezik! Aztán Domokones! Még ez is! Hát hol fekszik Domokones? Oh uram, hát a világ végén fekszik-e Erdély, hogy egy pesti lapban eféle ferdeségeket kell olvasnunk?

— Az erdélyi vaspálya veszályban forgó ügyére vonatkozólag azt kérdi a „P. Napló”: „vajjon az erdélyi társulat részéről meg volt-e téve minden, hogy pénz kapjanak? Alig hisszük. Esztünk ágában sincs gyanusítani a társulat bizottságának hazafiságát: de nagyon is szükségesnek és a jelen körülmények közt a legsürgetősbnek tartjuk a bizottságot új elemekkel mielőbb fölfriissíteni, legalább azon tagokkal, a kik a Károlyi György grófnál tartott értekezlethől e végett kinevezettek.” Ez bármily szépen be is van burkolva, egy kis bizalmatlansági szavazatféle, s mi osztjuk a „P. N.” egész nézetét, mert az „nj elemek” egyáltalában nem fölsőlegések.

— Az „Alföld”-nek írják Bukurestből, hogy Buda Sándor, olasz őrnagy hazánkba, ki Bukurestben az olasz konsulságnál mint attaché működött — állítólag a duna-szövetségi politikai programm következtében — az emigratiónál megvált.

— Az amerikai lapok megint dicsőréttel említenek egy magyar nevet. Ez Albert tábornok, Fremont vezérkarának főnöke, ki Harrisonburgnál (Virginiában) a véletlenül megtámadt Fremont hadosztályt a legkétes helyzetben is hirtelen csatarendbe állította. Ez osztályban harcoknak Zágonyi és Figyelmes ezredek, és báró Majthényi Tivadar kapitány.

— Gróf Gyulai e napokban egy emlékiratot osztott szét, melyben az olasz háboru alkalmávali magaviselését igazolja a Ramming féle irat ellenében.

— Kabós Gábor huszár főhadnagy fogadott, hogy Welstől Bécsig 28 1/2 mföldet ugyanazon egy lovon 24 óra alatt fut meg. Elindult 10 ón 1 órakor s megérkezett a bécs-mariabílti vonalhoz 11-én déli 11 3/4 órakor; tehát 22 3/4 óra alatt tette meg az egész utat, s a fogadást megnyerte.

— Azon értesítést vesszük Keletről, hogy Kúsz-tendzsére a Krimtől visszatért bolgár kikötőzők közt kiűtött járványos betegség alkalmából dr. Oroszhegyi Józsa hazánkba a török kormány által révpárti főorvosnak nevezetett ki. — Mindenütt előmenetele van a magyar-nak hazája bátaíraín kívül.

— Potemkin Otto előfizetést hirdet. „Az 1849-dik évi magyar hadsereg feloszlásának okai” című munkára, kiadja Laufer és Stolp. Előfizetési ár 1 frt, mely a kiadókhoz küldendő Pestre folyó július hó végeig.

— Konstantinápolyból értesítenek minket, hogy ott július 7-én a Kassamasa külvárosnak szintén fele leégett. Közelebből bővebben.

— A magyar tud. akademia közelebbi ülésében két érdekes külföldi levél olvastott fel; az egyik gr. Montalemberté, mely francia nyelven van írva, s így hangzik: „Páris, jun. 21. 1862.

Uram!

Életem bármely időszakában nagy szerencse és élnék elégtételt lett volna rám nézve a magyar akademia tagjává választani. E kintitetés végtelen becsét nyert szememben azóta, hogy rövid ottmúlásom alatt az önk szép hazájában, midőn a nemzet országgyűlésén együtt ült, önmagam hozhattam ítéletet azon hatalmas életerőről, mely Magyarországot lelkesíti. Higyje el uram, senki sem táplál nálamnál őszintébb vágyakat sz. István országának jóléte- és szabadságaért. Annál fogva senki nálamnál többre nem becsülheté az 1859. január 2-ről szóló oklevélben adott címet, melyet mult hó 25-kéről kelt levelével szives volt ön nekem megküldeni.

Legyen ön az akademiánál tolmácsa tiszteletteljes bálámnak, melynek szeretném hathatós bizonságát adni, és fogadja saját részéről nagyrabecsülésem bizosítását, mely-lyel van szerencsém maradni

alázatos szolgája és lekötözött pályatársa.

Montalembert gróf,

Franciaország egykori pairje, s a francia akademia tagja.”

A második levelet Stier Theophil, szintén külföldi tag, s a colbergi gymnasium és műiskola igazgatója írta, még pedig született német léte magyar nyelven, melyet a tudós férfi, ki hazánkban soha sem volt, önszorgalom útján, idegen földön tett ennyire sajátjává. E levél következő:

„Tekintetes Akademia! A magas akademia — a ki oklevele tegnap kezembe jött — az alázatosan alulírt tagjai közé sorozván, nyíltan kijelentette, hogy a jó szándékot tett gyanánt tekint, mert a magyar nyelv és irodalom iránt eddigelő tanusított részvételem nyilatkozatai nagyon csekélyek, és a legjobbat mindenkor Gregus Ágost ur barátom segélyének köszöntem. Ily megistiztetés méltán érdemi legforróbb hálamat. De köszönet, mely szóval mondatik — így mondá Kölcsey 1832. (M. M. 6, 43.) — nem egyéb, mint tures hang; való köszönet csak teljesítés által bizonyítatik be.

Vonzalmam mind a magyar nyelv, mind e nemeslelkű nemzet iránt szinte husz éve erősen ébennem. Itteni hivatalos kötelességeim azonban igen elfoglalván, és annál inkább, miuthogy még csak egy évnegyed óta itt vagyok: most is csak azon állításra kell szorítkoznom, hogy mindenkor legbőbb óhajtam les, bár a nevezett körben többet lehetnék, hogy a magas akademia jóindulatát valóban megháláljam. Maradok mély tisztelettel a tekintetes akademia alázatos szolgája. Colbergen, júl 2-dikán 1862. Stier Theophil, a gymnasium és a műiskola igazgatója.”

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, júl. 10. Az alsóház mai ülésében Bentinck interpellálta a kormányt, hogy vajjon Oroszországnak Oroszország általi elismerése azon feltétel alatt történt-e, hogy Oroszország kormánya kötelezte volna magát, hogy a szomszéd államok iránt békés magatartást követ s jelesen Ausztriát nem fogja megtámadni. Erre Palmerston következőleg felelt: A mennyire ő felsége kor-

mánya értesítve van, az orosz császár Olaszországnak való-
sággal megtörtént elismerését egy általánosan semmi feltétel-
hez sem kötötte. Azonban azt hiszem, hogy a két kormány
között, Franciaország közbenjárására, az olasz politikát ér-
deklő több pont felett közlések és felvilágosítások váltottak,
hogy ezen felvilágosítások kielégítőleg útították ki, és hogy
ennél fogva az elismerés feltétlenül történt.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, jul. 15. A „Patrie” teg-
nap száma jelenti, hogy Napoleon császár, az orosz csár-
 és porosz király szeptember elején találkozni fognak.

Mexikóból aggasztó hírek érkeztek, melyek szerint
Lorencez Orizabából kénytelen volt Vera Cruzba visszavo-
nulni, sőt arról is beszélnek, hogy Douai tábornok a fegy-
vert letette. E hírek nagyhírbetűséggel tulzottak.

OLASZORSZÁG. Turin, jul. 14. Azon hírlapok, ma-
lyek Garibaldinak Palermóban tartott beszédét közölték, le-
fogaltatták. A palermói francia konzul tiltakozott e beszéd
ellen. Ratazzi egy eziránt tett interpellációra sajnálatát nyil-
vánította Garibaldinak Napoleon császárt sértő beszédéről s
kijelentette, hogy a palermói főnöktől felvilágosítást kívánt,
és hogy a kormány megtette a szükséges intézkedéseket az
Olaszország biztonságát kockáztató vállalatok megakadá-
lyozására.

Garibaldi egy diáktestület tisztelegő küldöttségének a
következő szavakkal válaszolt: „Köszönetet mondok nektek;
szeretettelükben soha sem kételkedtem. Olybá tekintelek, mint
fiamat. Ti reám számítottok, én reátok. Ti eselekedni akar-
tok, én is. Meguntam a téliest, melyre kárboztatva va-
gyunk; ezt a henyé és diestelen életet tovább nem tűrhe-
tem.” E jellemző szavakból azt következtetik, hogy Garibal-
dinak bizonyos irányban már megállapított terve van.

NÉMETORSZÁG. Berlin, július 11. A „Kreuztg.”
szörnyen boszankodik Olaszországnak Oroszország általi el-
ismertetéséről. Miklós csár idejében, ugymond, még a con-
servatív államrendszer sarkkövének tartották Oroszországot.
És ime II. Sándor alatt első a nagybatalmak között, mely
az olasz királyságot elismeri; első a szent szövetség tagjai
közül, mely kezét fog a bonapartizmussal s tetteg szándék-
szik közreműködni az európai forradalommal. A „Kreuztg.”
nak nehéz ez eszmét végig gondolni.

A „Köln. Ztg.” szerint az Ausztria és Oroszország
közti viszony feszültségére mutat az is, hogy Bécsben kö-
zelebről komolyan tanácskoztak a felett, nem volna-e taná-
csos a sz.-pétervári nagykövetet visszahívni. Végre abban
állapodtak meg, hogy a követ urnak eredetileg hat hétre

adott szabadságidejét három hónapra nyújtották. Alaptalan
tehát azon hír, mintha a két hatalom között tanácskozás
folyt volna a vizsályos kérdések kiegyenlítésére. Nevelti az
Oroszország elleni elkeseredést az is, hogy Olaszországnak
Poroszország általi elismerését is bizonyosnak tartják.

AMERIKA. Új York, jul. 1. Nagy aggodalom urál-
kodik M. Clellan tábornoktól érkezett tudósítások miatt. Azt
hiszik, hogy Richmond előtt egy újabb csata volt. Lincoln
elűk ismét 300 000 ember kiállítását rendelte meg. Char-
leston megtámadása a nyári évszakra elhalasztott. Vicks-
burg bombázása megkezdett.

Új York, jul. 3. Richmond előtt több csata volt. Az
egyesületi hadsereg négy nap harcz után, nagyvesztéssel
megveretett. Az egyesületi csapatok mintán 17 mérföldnyire
húzódtak vissza, James River mellett beszáncolták magukat
ágyúnaszádjaik fedezete alatt. Vereségüket 10-30 000 em-
berre teszik. Új Yorkban pénzválság ütött ki.

Ujabbak. Bécs, jul. 15. A „P. L.”-nak írják:
Mintegy 80-90 birodalmi követ, a szásznemzeti kül-
döttség tiszteletére, honap délután 4 órakor lakomát ad,
melyben Schmerling, Lissér és Plener miniszter urak is
részt veendének. Egyéiránt az ügy, melyért e küldöttség
itt mulat, t. i. az erdélyi országgyűlésnek az ismeretes
felirathat kifejezett kívánság szerinti egybehívása, még
nagyon függőben van. Innen magyarázható, hogy a hol-
nap ünnepély aképp van rendezve, hogy csak három
pohár köszöntés legyen. A miniszter ki akarja kerülni,
hogy a fontos politikai kérdés megoldásának avagy csak
hozzávetőleges nyilatkozat által is elébe ne vágjon. Az
első poharat az alsóház elnöke dr. Hein fogja emelni. Ő
Felségére, a másodikat Hasner alelnök a szásznemzetre,
a harmadikat Schmidt Conrad ur az öszszállamra.

Bukurest, jul. 8. A „Romanul” írja: „Mond-
ják, hogy az osztrák külügyminiszter az itteni osztrák
konzulnak táviratilag meghagyta, hogy jelense ki a bu-
kuresti kormánynak, hogy a bécsi kormány a vasutaknak
semmi más összekötését e nem fogadja, mint a veres-
toronyit; a sily-völgyön, vulkáni szoroson és Hátszeg-
vidéken át vezető kötvonalat, tehát melyet a román ka-
mara megszavazott, semmiestre nem. A „Romanul” ép-
pen nem csodálkozik Auszria ezen eljárásán, mert tud-

ja, hogy mindig ellene dolgozott a román nemzeti érde-
keknek; de azon igen is bámúl, hogy Ausztria nem veszi
észre, hogy épp ezen ellenszegülése tanúsítja, hogy a
román fejedelemségnek szilárdul kell ragaszkodnia a ka-
mara által megszavazott vonalhoz.

Berlin, jul. 15. A követek házának mai ülés-
ében a hadügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett elé
a tengerészet rendkívüli szükségéről. Ezek olta foly a
tanácskozás egy hajóhad alapítása felett. A tengerészetet
illető legújabb felfedezések miatt még semmi sem határoz-
tatott, de a hajóhad nagybottását előkészítő határozatok
szükségessége feltűnt; egy egész évi idővesztés nagy
nyomatékú lenne. A kormány ennél fogva kéri az eszköz-
öket a nélkül, hogy egyszersmind a hajóhadalapítási
tervet eléterjesztene. Reméli, hogy a téli ülésszak alatt
a tervet is eléterjesztheti. A ház e tárgyban 14 tagu kü-
lön bizottságot nevezett ki.

Uj-York, jul. 7. Az egyesületi hadsereg ve-
resége habár a hivatalos lapok nem ismerik el, úgy látszik,
valósul. Az egyesületiek 95.000-, a különsvölkezetek
185.000-en voltak. A déli hírlapok azt állítják, hogy
az egyesületiek 12.000 foglyot, minden ostromágyukat
lő- és élelmi készleteket elvesztették. A győzelem örö-
mére Richmondot kivilágították. Az északi államok kor-
mányzói katonát kérnek.

Gabonaár Kolozsvártt Julius 17-én 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 4 frt 40 kr. Elegybúza 3 frt 80 kr. Rozs
3 frt 40 kr. Árpa 2 frt 30 kr. Zab 1 frt 40 kr. Török-
búza 3 frt 12 kr. Pityóka 1 frt 40 kr. Marhahús 15 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Julius 18-án: Nemzeti kölcsön 82.5. 5%. Metalliques
70.80. Bank-részvény 800.—. Hitel-részvény 212.80. Váltó
Londonra 126.90. Ezüst 124.75. Arany 6.5.

Julius 16-dikán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar
ország 72.25. Erdélyi 70.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(643)

Sz. 2054. 1862. Hirdetmény.

Nemes Kolozsmegye id. törvényszéke részéről ezennel közbiré tétetik, hogy az a
kötmanyos törvényes Derékszék által 1862. január 7-én 65 szám alatt hozott végzés köve-
keztében Korbuly Bogdánnak báró Bánffy Zsigmond ellen 2000 o. é. forint váltókövetelés
és járulékal felhajtása végatt alperes báró Bánffy Zsigmond befűhnyadi és abhoz tartozó
Sárvásár, Malomszeg, Nagy-Sebes, Jegeris-ye és Nyires helységekből tevő összesen 247,41 5/6
46 3/4 o. é. krra becsült részjóságai idei június 24-én, mint első árverezési határnapon
nem adathatván, azon jószágok folyó évi augusztus 25-ére Kolozsvártt, ezen megyei tör-
vényszék kiadóhivatala szobájában d. e. 9 órakor kitűzött második árverezési határnapon,
a többet igényőnek a becsáron alól is el fognak adatni.

Miről is a venni szándékozők az alkotmányos törvényes Derékszéknek idei január
7-én 65 szám alatt közzétett hirdetményére való hivatkozással értesítettnek és egyszersmind
felszólítottanak a jelzálogos hitelezők, kik az előlverezendő ingatlanokra zálogjoggal bírnak,
hogy követelésüket az ingatlanok eladása előtt annál bizonyosabban ide jeleutsék be, mivel
különben csak is önmagoknak tulajdoníthatják, ha a vételár felosztás közbenjöttükön kívül
fog megejteni, s abból, a mennyiben az a követelések fedezésére netalan elegendő nem
volna, nem részesítenének.

Nemes Kolozsmegye Törvényszékének Kolozsvártt, 1862. dik. év. július hó 8-dik
napján tartott üléséből.

HEM HIVATALOS.

(647)

Belső közép utcájában 527 számú erősen épült kőház, melynek 7 bolthaj-
tásos szobája, 2 konyhája, 2 pinczéje és egy 8 lóra való nagy istállója, egy szí-
es tágos udvara van, szabadkézből örökáron eladó. Értekezni lehet helyt a
ház tulajdonossal.

(642)

A kolozsvári helybeli hitű egyház és tanoda ajtóni 512 hold szántó és 142 hold ka-
szállóból álló közös birtoka, hozzá tartozó udvarházzal, gazdasági épületekkel, aranylós
korcsoma joggal s 18 curialistával, a jövő 1863 év mártius 23-án kezdve 6 évre haszon
bérbe adandó. A bérleti szándékozők 10% bántépénzzel ellátandó írásbani ajánlatokat aeg
tehetik folyó évi augusztus 26-áig egyházi pénztárnok Filep Samuál (b. királyutzá-
ban 41 számú gr. Bethlen Domokos ház), hol mind a feltételek, mind a költével addig is
játhatók.

(645)

Iz. sz. 2845.—1862.

Az erdélyi kölcsönös jég- s tüzkármentő-társulat célja lévén, hogy a nagy közönség egyes
tagjai, jég vagy tűz általi károsodás szomorú következményei ellen — ha véletlenül és nem
kiszámítólag rossz akaratú nyereszkesedési vágyból történendnek — kö-
nyesen segédkezett nyújthassanak egymásnak, és így csak is az évi tiszta szükségletek mértéke
szerint járuljanak a társulati közpénztárhoz: könnyen megérthető: hogy mentől többen csatlá-
koznak oltalom kereső tiszta szándékkal e társulathoz, a károsanékérüi teher bor-
dozása is annál inkább megoszolván, a biztosítási járuléknak, hovatovább oly csekélységre kell
apadnia, a minőre csak is ezen elvű társulat képes hatolni.

Ezen okból bátor kodunk tiszteletteljesen a t. cz. gazdáközönség figyelmét hazánk ezen—
egyetlenlemű — intézetére felhívni, s abbani részvételre felszólítani annyival inkább: mivel e tár-
sulatnál tett díjbefizetések az összes biztosított tagok tulajdona. És a midőn
abból eddigéig közel 4 ezer tagtárs részese lett kártérítésben, tanúságot nyújtott egyszersmind
arról is, hogy a kedvező évek folytán megmaradt főösleget osztaléklul részint visszafizetvén, ré-
szint beszámítván, a biztosítási járulékok áldozatnak alig nevezhető csekélységre apaszattak.

(Bélyegmentes.)

(1—6)

Bővebb felvilágosítást adandnak alantabb kifejtett ügynőkségeink, ezek közvetítése által is
lehetvén társulatunkhoz csatlakozni.

Az erdélyi kölcs. jég- s tüzkármentő-társulat igazgatósága Kolozsvártt.
Julius hó e. e. jén, 1862.

Ügynőkségek Erdélyben:

Abrudbányán: Árkosi Károly urnál.
Adámason: Kovács Károly „
Aranykuton: Móza Samu „
Al-Csernátonban: Farkas Pál „
Alsó-Siménfalván: Kis Zsigm. „

Marosi János „
Balásfalván: Dániel Ödön „
Balástelkén: Szokoli Pál „
Baróthon: Gergely Ferencz „
Bereczken: Fejér János „
Bethlenben: Csűrös József „
Beszterczén: Dietrich és Fleischer „
Brádon: Zakariás Dániel „
Brassón: Popovits F. B. „

Bözödön: Árkosi Mózes „
Bürkösön: Keszegh Samu „
Bánfi-Hunyadon: Zakariás Kristóf „
Csik-Bánkfalván: Madár Antal „
Csik-Taploczán: Lázár Dénes „
Czikón: Pechi László „
Dézsen: Kovács Mózes „
Derzsén: Révai Dénes „
Déván: Baló Bénémin „
Dobokán: Hodor Károly „
Dobrán: Lázár Lajos „

Erdő-Szt-Györgyön: László Ger. „
Erzsébethvárosban: Eördög Bogd. „
Felvinczen: Magyar Pál „
Fogarason: Nefrer Samuel „
Gerenden: Hegedűs Lajos „
Gidófalván: Vajna Károly „
Gyaluban: Kónya András „
Gyéresen: Nodasi József „
Gyergyó-Sz-Miklósban: Prohászka Ede urnál „

Hátszegen: Ehrenst-berger Péter „
Hidvégen: Nagy Sándor „
Ilyefalván: Gal István „
Károlyfejlervártt: Dergán József „
Karczfalván: Lukács István „
Kászon-Ujfaluban: Bocskor Kár. „
Kékesen: Sepsí Mihály „
Kentelkén: Valyi Elek „
Kercsesórában: Pindur Ferencz „
Kézdi-Vásárhelyt: Kovács Dán. „
Kolozson: Veres Sándor „
Kovácsán: Kozma Antal „
Középlakon: Ibrányi Károly „
Krasznán: Veres Miklós „
Maksán: Jancsó Ferencz „
Márkosfalván: Kocsis Károly „

Magyar-Fülpösön: Zilenczki Pál urnál „
M-Gyergyó-Monostoron: Hóri F. „
Nagy-Zsomboron: Zsombari J. „
Péterlakán: Benkő János „
Ujfaluban: Boér Bálint „
Maros-Ilyén: Fekete György „
Ludason: Nyerges Ferencz „
Solymoson: B. gdán Mózes „
Vásárhelyt: Czecz Miklós „

Mező-Méhesen: Kendeff István „
Szilváson: Mihály István „
Mocson: Csob-nezi István „
Nagy-Borosnyón: Kónya Sándor „
Enyeden: Ungár Mihály „
Galambfalván: Hegyi István „
Naszódon: Mihály József „
Ördögkuton: Ince József „
Parajdon: Csengeri József „
Radnóthon: Komáromi György „

Sáros-M-Berkeszen: Kelemen Sánd. „
Sepsí-Szt-Györgyön: Demeter József „
Szamosujvártt: Miler Adolf „
Szász-Mátén: Nagy Mihály „
Régenben: özv. Altner Jánosné „
Sebesen: Simon Gergely „
Szászvárosban: László János „
Szederjesen: Sándor Lajos „
Széken: Mihály Endre „
Székely-Keresztúron: b. Gámerro G. „

Kabdebó Antal „
Kocsárdon: Süköd Ferencz „
Udvarhelyt: Beczasi Manó „
Szt.-Ábrahám: Lőr-nezi Mihály „
Szilágy-Cseben: Telegi Farkas „
Somlyón: Vég és Hajdu „
Tasnádon: Koroknai Zsigmond „
Tekében: Niemer Mihály „
Tordán: Velli György „
Toroczkón: Haskai T. Ferencz „
Toroczkó-Sz-Györgyön: ifj. To- „

roczkai Sándor „
Tövisen: Márton Ferencz „
Ujszékelyen: Buzogany Elek „
Ujvinczen: Butyka Dániel „
Uzonban: Vajna Tamás „
Vaján: Cseke József „
Vizaknán: Timár Károly „
Zágonban: Demeter Samu „
Zsibón: Kun Károly „

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)